

Τα βασικά στη φλογέρα

Ιστορικές πληροφορίες

Η φλογέρα έχει μια πλούσια και μακρά ιστορία που εκτείνεται σε 700 χρόνια. Οι περισσότερες σύγχρονες φλογέρες βασίζονται στα όργανα της εποχής Μπαρόκ, οι λεγόμενες φλογέρες Μπαρόκ τύπου. Κατά τον πρώιμο 20^ο αιώνα ο Peter Harlan δημιούργησε μια φλογέρα με απλούστερο δακτυλισμό γνωστή ως φλογέρα γερμανικού τύπου. Η βασική διαφορά είναι ο δακτυλισμός της στις νότες «Φα» και «Σι b». Αν και απλούστερη, η γερμανική φλογέρα έχει επικριθεί ότι έχει φτωχότερο χόρδισμα στις διέσεις και στις υφέσεις. Εδώ παρουσιάζουμε τον δακτυλισμό της πιο διαδεδομένης φλογέρας, της φλογέρας Μπαρόκ.

Οι πρώτες φλογέρες θεωρείται ότι εξελίχθηκαν τον 14^ο αιώνα, αν και συζητείται και μια πρωιμότερη καταγωγή της. Οι πρώτες φλογέρες σχεδιάστηκαν για να παίζονται είτε με το δεξί είτε με το αριστερό χέρι. Οι οργανοπαίκτες γέμιζαν τις τρύπες που δεν χρησιμοποιούσαν με κερί. Η φλογέρα ήταν πολύ διαδεδομένη τον 16^ο και 17^ο αιώνα, κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης όπου χρησιμοποιείτο για χορευτική μουσική και ως συνοδεία στο τραγούδι. Πολλά όργανα διασώθηκαν από την εποχή αυτή όπως ένα σετ με φλογέρες από τη Νυρεμβέργη που χρονολογείται από τον 16^ο αιώνα. Αντίθετα με τις Μπαρόκ φλογέρες που χρησιμοποιούνται σήμερα, οι Αναγεννησιακές φλογέρες έχουν ευρύτερο, λίγο-πολύ κυλινδρικό σωλήνα.

Διάφορες αλλαγές στην φλογέρα συντελέστηκαν τον 17^ο αιώνα που επέτρεψαν στους Μπαρόκ οργανοπαίκτες να παίζουν δύο πλήρεις χρωματικές οκτάβες και να έχουν γλυκύτερο ήχο. Αν και προκαλεί σύγχυση σήμερα, η μπαρόκ φλογέρα απαντάται τον 17^ο αιώνα με το όνομα *φλάουτο*.

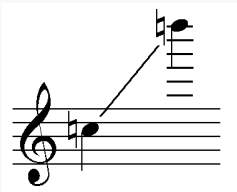
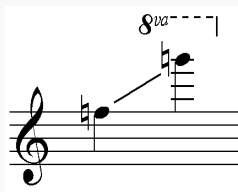
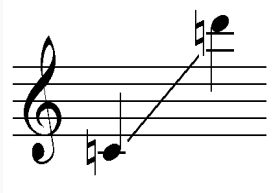
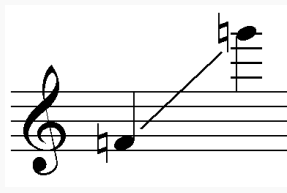
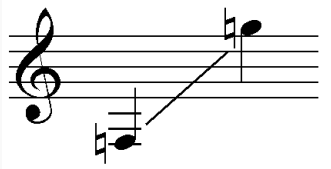
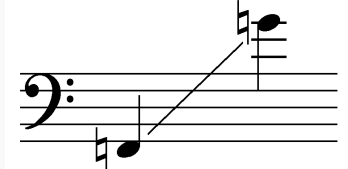
Το όργανο παρήκμασε μετά τον 18^ο αιώνα και υποσκελίστηκε από το φλάουτο και το κλαρινέτο. Η φλογέρα αναβίωσε στο γύρισμα του 20^{ου} αιώνα αν και περιοριζόταν για εκτελέσεις αναγεννησιακού ρεπερτορίου. Η τελική αναβίωση της φλογέρας αποδίδεται στους συνθέτες σύγχρονης μουσικής που έζησαν στην Αγγλία.

Η χρήση της φλογέρας στην τάξη

Η κατασκευή της πλαστικής φλογέρας στα μέσα του 20^{ου} αιώνα οδήγησε στην εισαγωγή αυτού του οργάνου στην τάξη της μουσικής. Οι φλογέρες έγιναν πολύ διαδεδομένες στα σχολεία, καθώς είναι ένα πολύ φθηνό όργανο και σχετικά εύκολο στη χρήση του. Ο γνωστός συνθέτης και μουσικοπαιδαγωγός Carl-Orff συνδέεται στενά με την εισαγωγή της φλογέρας στα σχολεία. Μέσα από τους τόμους του Orff *Μουσική για τα Παιδιά* μπορούμε να βρούμε μουσικά παραδείγματα που εκμεταλλεύονται τις μελωδικές δυνατότητες του οργάνου είτε ως σόλο όργανο είτε σε σύνολο μουσικής δωματίου. Η φλογέρα συνοδεύει πολύ καλά τη φωνή και τα όργανα της τάξης ενώ ακόμη και ένας αρχάριος παίκτης μπορεί να συνοδεύσει με ένα οστινάτο ή να αυτοσχεδιάσει πάνω σε λίγες νότες.

Η έκταση της φλογέρας

Οι φλογέρες απαντώνται σε διάφορα μεγέθη. Έτσι ακόμη και αν κάθε φλογέρα έχει έκταση μόνο 2 οκτάβες, ένα σύνολο με φλογέρες μπορεί να παίξει ακόμη και σε 7 οκτάβες. Οι περισσότερες νότες της ψηλής οκτάβας παράγονται με τη μερική κάλυψη της πίσω τρύπας (του αντίχειρα). Για να παίξουμε αυτές τις νότες, πρέπει να φυσήξουμε δυνατότερα ώστε να ενεργοποιηθούν οι δεύτεροι και τρίτοι αρμονικοί ήχοι του οργάνου. Οι φλογέρες συνήθως είναι κουρδισμένες σε ΝΤΟ και ΦΑ, δηλαδή οι χαμηλότερες νότες τους είναι το ΝΤΟ ή το ΦΑ. Οι πιο διαδεδομένες φλογέρες είναι η σοπράνο και η άλτο ενώ οι μεγαλύτερες χρησιμοποιούνται σπάνια γιατί είναι ακριβότερες και δύσχρηστες. Στον ακόλουθο πίνακα φαίνεται η έκταση των πιο διαδεδομένων φλογέρων:

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΦΛΟΓΕΡΑΣ			
Όργανα σε Ντο	Έκταση	Όργανα σε Φα	Έκταση
σοπράνο		σοπρανίνο	
τενόρο		άλτο	
Μεγάλη μπάσσο		κοντραμπάσσο	

Περιγραφή της φλογέρας

Η φλογέρα έχει τρία μέρη:

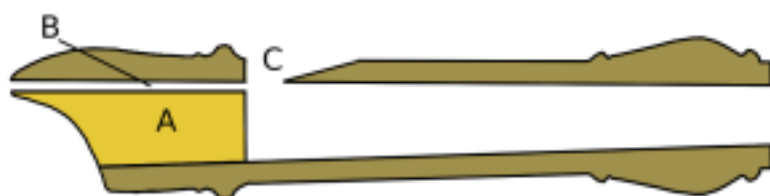
- Το άνω μέρος που ονομάζεται *κεφαλή* (όπου φυσάμε)
- Το κυρίως μέρος που έχει τις τρύπες και ονομάζεται *σώμα*
- Το κάτω μέρος που έχει την τελευταία τρύπα και ονομάζεται *πόδι*. Όταν συναρμολογούμε την φλογέρα πρέπει να προσέχουμε να τη γυρίζουμε

ελαφρά προς τη μία μεριά έτσι ώστε να μην είναι ευθυγραμμισμένες όλες οι τρύπες.

Σε κάποιες φλογέρες και τα τρία μέρη είναι ενωμένα σε ένα κομμάτι.

Πώς παράγεται ο ήχος

Η φλογέρα στηρίζεται στο κάτω χείλος και προσέχουμε να μην τη δαγκώνουμε. Το φύσημα περιορίζεται από ένα ξύλινο τμήμα [A] στο επιστόμιο του οργάνου και ταξιδεύει μέσα από έναν αγωγό [B]. Ο αέρας που βγαίνει από τον αγωγό χτυπά ένα αιχμηρό άκρο [C]. Η διαδικασία αυτή παράγει τον ήχο. Το ορθογώνιο άνοιγμα στο μπροστινό μέρος της φλογέρας ονομάζεται «παραθυράκι». Το τονικό ύψος κάθε νότας εξαρτάται από το μήκος της στήλης του αέρα και μεταβάλλεται από τις τρύπες που υπάρχουν στο μπροστινό μέρος και την τρύπα του αντίχειρα στο πίσω μέρος του οργάνου.

Πώς να φροντίζεις το όργανό σου

Ο πρώτος κανόνας είναι να μην πειράζουμε το παραθυράκι που παράγει τον ήχο. Αν υποστεί ζημιές το παραθυράκι όλο το όργανο είναι άχρηστο. Αν ο αγωγός του οργάνου φρακάρει από υγρασία, πρέπει να φυσήξουμε δυνατά. Αν δεν πετύχει αυτό, βάζουμε ένα καθαριστικό βουρτσάκι στο εσωτερικό του οργάνου (συνήθως το καθαριστικό βουρτσάκι υπάρχει στη συσκευασία όταν αγοράζουμε φλογέρα). Όταν συναρμολογείς την φλογέρα σου να χρησιμοποιείς μια απαλή περιστροφική κίνηση. Και μια τελευταία συμβουλή: να θυμάσαι να στεγνώνεις τη φλογέρα σου μετά τη χρήση. Αυτή είναι μια καλή πρακτική για τις πλαστικές φλογέρες και μια απαραίτητη ενέργεια για τις ξύλινες! Αν έχει ξύλινη φλογέρα πρέπει περιστασιακά να λαδώνεις τις ενώσεις με κατάλληλο λάδι που μπορείς να το αγοράσεις από τα μουσικά καταστήματα.